

Dan (ali trije) z veterinarjem, 2. del Naporen urnik v službi zdravja konj

Na operacijsko
mizo konja
pripeljejo na
posebni tirnici, ki
poteka po stropu.

V prejšnji številki smo občutili, kako poteka dan z veterinarjem na terenu, ki je velikokrat dolg tudi dvanajst in več ur, tokrat pa smo prisostvovali zahtevnim operacijam, ki jih je v Veterinarski bolnici Slovenska Bistrica opravljal belgijski strokovnjak Olivier Simon ob pomoči našega strokovnjaka za zdravljenje konj Milana Hrena. Tudi sicer v Veterinarski bolnici Slovenska Bistrica (VBSB) občasno gostujejo številni tuji strokovnjaki s področja veterine za konje.

Konju med narkozo merijo vitalne funkcije.

Prebujanje po narkozi. Konj najprej skuša vstati.

Čeprav so bile operacije napovedane za osmo uro zjutraj, so se začele šele okrog poldne, saj je imel letalo belgijskega veterinarja zamudo, trajale pa so do treh zjutraj. Tokrat je prišel v Slovenijo že tretjič in ob vsakem obisku ga je čakalo več konjskih pacientov. V VBSB so zelo odprti za sodelovanje in se povezujejo s kolegi, ki se ukvarjajo z zdravljenjem konj, iz Slovenije in tujine, od koder vabijo predvsem ozko specializirane strokovnjake. »Konju skušamo nuditi najboljšo strokovno oskrbo, večinoma jo lahko zagotovimo sami, včasih pa zaradi pomanjkanja izkušeni poiščemo pomoč specialistov iz tujine, ki nam pomagajo rešiti bolj zahtevne primere. Tudi s slovenskimi kolegi zelo dobro sodelujemo,« je povedal Milan Hren.

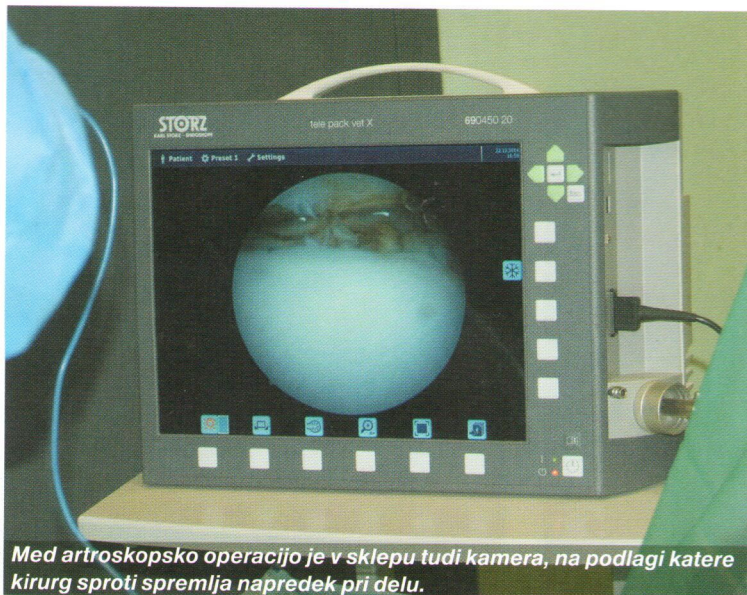
Odprava hlapanja

Dva pacienta tistega dne sta prišla na kliniko zaradi odprave hlapanja. Tega stereotipnega vedenja konja ne moremo odvaditi, lahko pa ga odpravimo operativno, z odstranitvijo dela mišice v vratu, ki je konj potem ne more več napeti, da bi vase potegnil zrak. »Če konj hlapa, je sedemnajstkrat večja verjetnost, da pride pri njem do kolike. Ko pri hlapanju zajema zrak, se mu želodec razširi in lahko dobi kronično vnetje želodca, zaradi katerega hujša. Zaradi tega lahko pride tudi do zasuka črevesja, zato se vse več lastnikov odloča za operativno odstranitev, pri kateri veterinar izreže dobršen kos vratne mišice in živca. Poseg je specialist kirurg Olivier Simon opravil pri 6-letnem žrebcu,

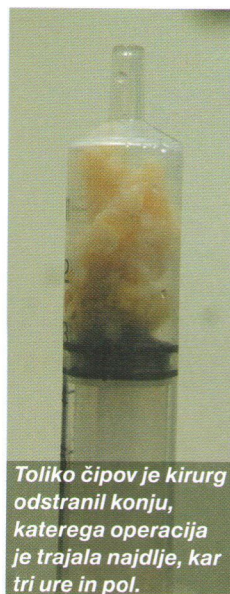
ki tekmuje v preskakovanju ovir, in malo starejši kobili, ki prav tako nastopa v preskakovanju ovir. Med takšno operacijo ima konj pokrito glavo in anesteziolog Marko Pavlič je povedal, da so takšne operacije zanj najbolj zahtevne, saj ne more opazovati vitalnih funkcij na konjevi sluznici ust in oči. Med operacijo namreč anesteziolog ves čas spremlja konjeve vitalne funkcije, meri torej EKG, krvni tlak, količino CO_2 v izdihanem zraku, pulz, srčni utrip, parcialni tlak kisika in CO_2 v arterijski krvi. V primeru sprememb omenjenih parametrov mora anesteziolog nemudoma odreagirati bodisi s spremembo koncentracije inhalacijskega anestetika bodisi z ustrežno medikamentozno terapijo. »Najdaljša operacija konja na naši kliniki je trajala pet ur, šlo pa je za rekonstrukcijo ▶

Novi boksi so že v uporabi. V njih so bili ob našem ponovnem obisku lipiški žrebec, ki so mu operirali oko, 2-letni quaterski konj, ki je imel eno modo v trebušni votlini in so mu ga operativno uspešno odstranili, in bela kobila iz Gaja pri Pragerskem, ki je imela poškodovano prsno mišico.

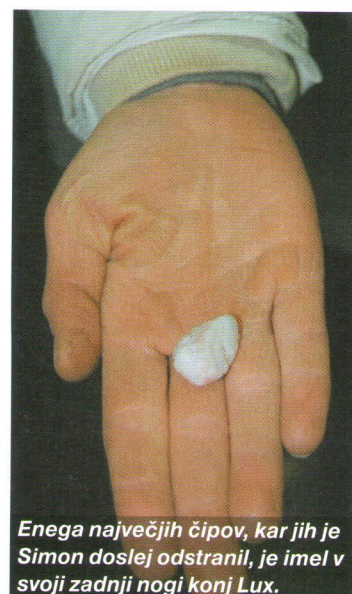

Med artroskopsko operacijo je v sklepu tudi kamera, na podlagi katere kirurg spremlja napredek pri delu.

Toliko čipov je kirurg odstranil konju, katerega operacija je trajala najdlje, kar tri ure in pol.

Enega največjih čipov, kar jih je Simon doslej odstranil, je imel v svoji zadnji nogi konj Lux.

zlomljene spodnje čeljusti, ko smo z vijaki naredili korekcijo čeljusti blizu sklepa zgornje čeljusti,« je povedal Milan Hren.

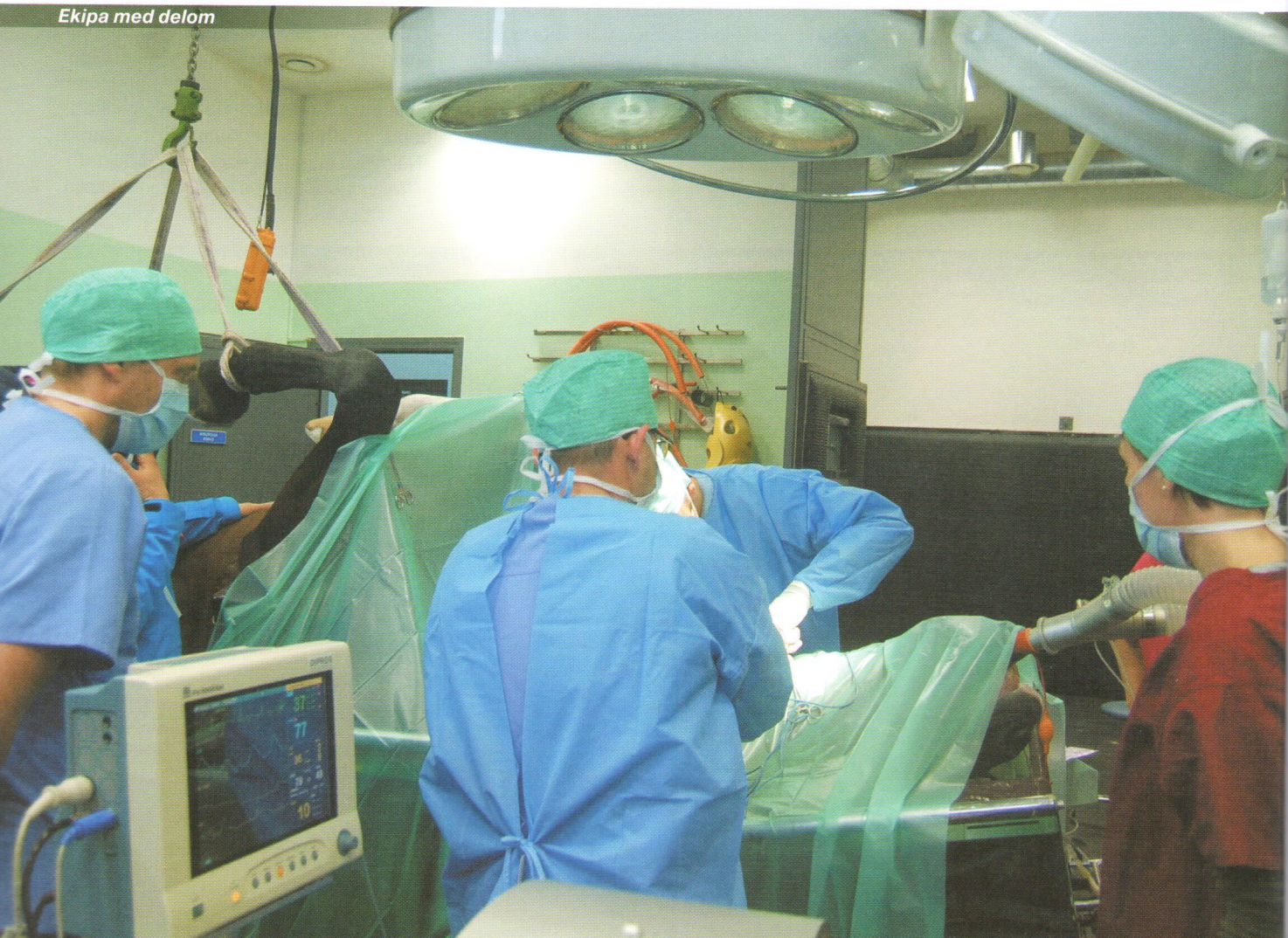
Paraliza (pareza) glasilk

Naslednja operacija je bila odprava pareze glasilk, ki je lahko pridobljena kot posledica vnetja živca, infekcijske bolezni, težav z zobovjem, vnetja zgornjih dihalnih poti, ki prizadene tudi živce, lahko pa gre za genetsko napako. Odvisno od tega, kakšne

stopnje je vnetje, se veterinar odloči za zdravljenje. Tokrat je šlo za petletnega konja Legalanda Tarasa Wisha lastnice Žive Šefman, ki je imel stopnjo obolenja 3–4, a Olivier Simon se je kljub temu odločil za lasersko žganje te zapore, v primeru, da to ne bi bilo dovolj, pa bi moral konj priti še na operativno odstranitev. Tako je konj dobil le pomirjevalo in so operacijo opravljali stoje, po besedah Milana Hrena pa zna le malo kirurgov v Evropi opraviti tovrstno operacijo.

Svoje delo je kirurg hkrati spremljal na zaslonu, v zraku je bilo čutiti vonj po zažganem mesu, konj pa ni kazal nikakršnih bolečin. Po operaciji je moral Legaland 14 dni počivati, nato pa so lahko postopoma začeli z lahkim treningom in v dveh mesecih je bil konj nazaj v polnem treningu. Kot kaže, dodatna operacija ne bo potrebna, je dober mesec po operaciji povedala Živa Šefman, saj konj tudi ob večjih naporih normalno diha, prej pa je glasno hropel.

Ekipa med delom

Časa za počitek ni bilo, veterinarji in asistenti so si privoščili hitro kavico in operacije so se nadaljevale. Sledile so artroskopske operacije čipov v sklepih nog.

Odprava čipov in dramatično prebujanje

Čipi so pogosta nadloga športnih konj. Del kosti ali hrustanca se odlomi in prosto potuje po sklepu, na določenem mestu pa začne drgniti ob druge dele sklepa, konj začuti bolečino in zašepa. Belgijski strokovnjak je imel tisti dan tri takšne operacije, a se je že pri prvi, šlo je za dresurnega konja, izkazalo, da ima konj kar tri čipe, ki so plavali po sklepu in jih je bilo težko uloviti, zato je operacija trajala kar tri ure in pol in tudi prebujanje je bilo dolgotrajno. Konj je velika žival, zato je vsaka anestezija zanj tvegana, dalj kot traja, večje so možnosti zapletov. Končno so bili čipi odstranjeni in ko se konj v prebujevalnem boksu, obloženem z gumo, začne prebujati, je njegova naravna reakcija, da želi vstati. Kastratu to ni in ni uspelo in dlje kot se je trudil,

bolj so mu pojemale moči in začelo se je tudi vnetje mišic, v katerih se je vse bolj nabirala mlečna kislina. Zato so ga dvignili s pomočjo škripca in mu z njim tudi pomagali stati na nogah prvo uro, saj je bil precej slaboten. Dobil je tudi infuzijo fiziološke raztopine in glukoze ter drugih podpornih zdravil. »Najpogostejše težave, ki se pojavijo pri prebujanju konja iz narkoze, je vnetje mišic zaradi neuspešnih poskusov vstajanja in zlom noge, ki je za konja lahko usoden,« je razložil Milan Hren, ki je povedal, da pri njih najpogostejše delajo artroskopske operacije, sledijo operacije sklepov in zgornjih dihal (pareza glasilk), sinusov (po vnetjih), kolik (če pride konj pravočasno, so lahko precej uspešne). Na splošno je največ ortopedskih težav, na drugem mestu so obolenja dihal (alergije, bronhitis, viroze), sledijo sanacije poškodb in ran, v spomladanskem času pa opravljajo tudi reprodukcijo z umetnim osemenjevanjem kobil (to področje pokriva Marko Tarkuš).

Podobno operacijo sta doživela še dva konja, eden od njiju je bil sedemletni Lux

lastnice Urše Rangus, ki je s strahom in upanjem spremljala operacijo. Njen Lux je imel v skočnem sklepu zadnje noge tako velik čip, da ga tudi izkušeni kirurg že dolgo ni videl in ga je skozi drobno luknjo v nogi kar težko odstranil. A vse se je izteklo dobro in Lux doma že okreva in počasi začneja z lažjimi treningi. Noge še ne obremenjuje povsem, a lastnica upa, da bo sčasoma šepanje prenehalo.

Novi bolnišnični boksi

Na kliniki so v času našega obiska končevali z gradnjo osmih novih bolnišničnih boksov – do sedaj so imeli samo z dvema nenehno prostorsko stisko – ki bodo tamkajšnjim veterinarjem še olajšali delo, saj bodo lahko hkrati hospitalizirali več konjskih pacientov, ki včasih potrebujejo 24-urni nadzor, pa tudi razmere za posege so na kliniki najboljše. Dobro je, da imamo tudi pri nas tako uspešne strokovnjake, ki so se ves čas pripravljeni učiti in sprejemati tudi tuje znanje. Le tako uspehi zagotovo ne bodo izostali.

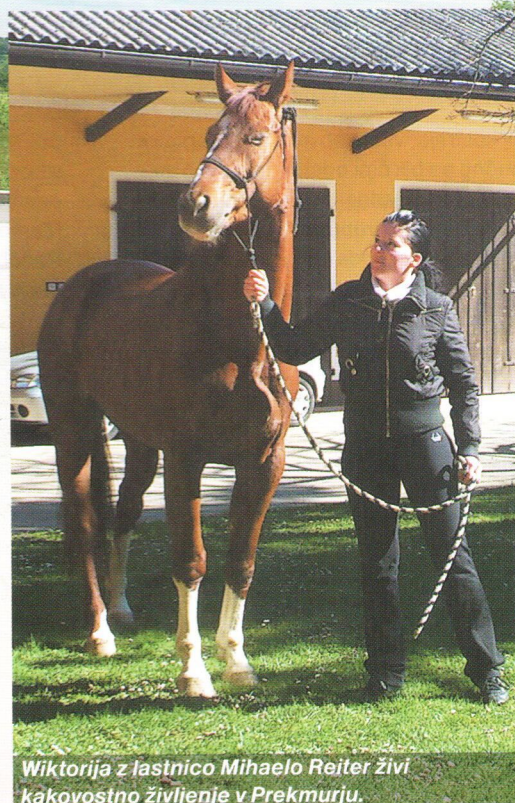
Besedilo in foto: **Manca Mirnik**

Belgijski strokovnjak Olivier Simon

Wiktorija ob odhodu s klinike

Wiktorijina zmaga

Wiktorija z lastnico Mihaelo Reiter živi kakovostno življenje v Prekmurju.

Milan Hren je z nami delil še eno izkušnjo iz svoje prakse: »K nam so pripeljali kobilu z zlomljeno spodnjo čeljustjo na obeh straneh tik pod čeljustnim sklepom. Zaradi težkega pristopa do mesta poškodbe je operacija trajala nekaj ur. Po operaciji je kobila začela jesti (seno smo ji rezali na drobne koščke in namakali senene brikete ter jo hranili po brizgi), nato pa se je pojavila fistula (izcejanje gnoja) in pri ponovnem slikanju se je izkazalo, da je prišlo do premika nekaj vijakov zaradi velike sile, ki nastane pri ugrizu, in tankega sloja kosti v spodnji čeljusti, ki drži vijak. Ker se je vnetje stopnjevalo in je kobila dobila povišano temperaturo, smo se odločili za ponovno operacijo z drugo tehniko stabilizacije kosti na tej strani. Po treh tednih je prišlo do fistule na drugi strani, kjer je bila potrebna še ena operacija, pri kateri smo odstranili vse implantate (vstavljene pri prvi operaciji). Na srečo in zaradi vztrajnosti lastnice, ki se je odločila, da naredi vse, kar je mogoče, da bi kobila preživela, je bila kobila po

dobrem mesecu spiranja rane preko pretočne drenaže in sistemske antibiotične terapije odpuščena v domačo oskrbo, kjer danes živi polno življenje na prekmurskem pašniku.« Seveda smo poklicali tudi Wiktorijino lastnico Mihaelo Reiter, ki je povedala: »Wiktorija je prišla k hiši zadnja od mojih treh konj. Takrat je bila stara šele tri leta in komaj smo jo začeli ujahovati. Do nesrečnega dogodka je strgala že kakšnih petnajst oglavnikov, vedno se je znala izmuzniti iz njega in zbežati iz priveza. Tistega jutra sem jo našla zataknjeno v privezu, nekako obešeno, saj je bil spodnji del telesa na tleh, glava pa zataknjena za privez. Na hitro sem odrezala oglavnik in kobila je vstala in bila videti povsem v redu. Klicala sem lokalnega veterinarja, ki je rekel, naj opazujem. Ker tisti in naslednji dan ni nič jedla, ni se pritaknila niti najljubših priboljškov, sem klicala Milana Hrena, ki je rekel, naj jo pripeljem na kliniko. Naslednji dan mi je sporočil, da ima zlomljeno čeljust in da je nujno potrebna

operacija ali pa evtanazija. Planila sem v jok in premišljevala, kako jo boli in kako bom to izvedla. Niti za trenutek pa nisem pomislila, da bi jo dala uspavati. Odločila sem se za operacijo in šla v naslednjih tednih čez kalvarijo ponovnih posegov. Zelo sem vesela, da se je vse izteklo srečno in še enkrat bi se rada zahvalila Milanu Hrenu, ki je v prvi vrsti človek in šele potem odličen veterinar. Tudi dekleta na kliniki, ki so se vsak dan trudila s pripravo hrane za Wiktorijo, si zaslužijo pohvalo, pa tudi sama sem ji nabirala svežo drobno travo in jo vozila na kliniko, da bi lahko pojedla kar največ. Zdaj je Wiktorija na solanju pri Borisu Mikoliču, pa tudi sama jo jaham, ravno zadnjič sem padla z nje (smeh). Po operaciji je bolj občutljiva na ustih in malo bolj boječa, sicer pa je super kobila, ki bo ostala z mano do konca. Če se odločimo za žival, moramo zanjo poskrbeti, tudi če se zgodi kaj nepredvidenega in želela bi si, da bi se več lastnikov tega zavedalo, ko se odločajo za lastništvo živali.«